

Hướng Đạo Trại, Hướng Đạo Nhà...

Một vài cảm nghĩ nhân dịp Trại Thăng Tiến VII...

Bửu Sao

Từ ngày nhập cuộc chơi hướng đạo năm 1942 đến trại Thăng Tiến VII năm 2002, tính ra đúng một con giáp! Nay cựu đội trưởng đội Ong tôi cố vắc “70 bó” đến Camp Strake, Houston, để nhập cuộc chơi hướng đạo. Nếu cần bảo vệ cái xuân sắc rời rạc của mình đến đâu thì rồi cũng vẫn phải lãnh hai chữ “old people” từ miệng thế hệ trẻ rót vào tai. Phũ nhận cái thực tế bề bàng này để mà chi! Điều cần thiết là tinh thần hướng đạo được giữ y nguyên trong cuộc hạnh ngộ giữa hai đám già trẻ. Nhưng rồi giữa ba thế hệ hiện có mặt vẫn còn khác nhau ở một điểm: giới “old people” chúng tôi vẫn muốn bảo vệ cái bề thế trưởng niên của mình trong bộ phục hướng đạo cố hữu: cái đùi thước một, cái khăn quàng xám, cái cầu vai màu, cái huy hiệu đúng quy tắc. Các trưởng vong niên này “cắm thẳng mình” như cột mốc chỉ đường trước các đôi mắt thoáng nhìn tinh nghịch của giới trẻ. Giới này nay muốn chơi hướng đạo thoải mái, không câu nệ hình thức: nào sơ mi ngắn, dài, xanh, trắng đủ loại, T shirt logo vẽ vờ đủ kiểu, quần xà lỏn Bermuda, gin dài xanh, xám, đen, vàng bất kể. Đi diễn hành thì mạnh ai nấy tiến, không cần có hàng ngũ on đờ gì nữa.

Tôi bèn sức nhớ lại 60 năm trước đây, các hội đoàn thành phố Huế diễn hành trong các dịp lễ lớn trước điện Phú Văn Lâu, nổi bật lên là 12 đoàn hướng đạo Thừa Thiên trong bộ phục đúng chuẩn tắc, nón lá Huế, sơ mi màu củ nâu, tua cầu vai, khăn quàng, quần kaki cụt, huy hiệu đầy mình. Khi các đoàn chui qua đường hầm cửa Thượng Tứ tức thời các đoàn trưởng hô lớn: “hướng đạo sinh... Sắp!” hàng trăm tiếng đáp lại: “Sẵn!” 12 đoàn chui qua, 12 lần hô rập nhịp kế tiếp vang dội lên khắp phố phường. Máy ông quan Tây ngồi trên khán đài danh dự cứ việc lắc đầu, tặc lưỡi: liệu một biến cố nào sắp xảy ra đây chăng? Bộ đồng phục có hiệu năng khẳng định chỗ đứng của một tổ chức lớn. Bộ phục hướng đạo lại còn khẳng định vai trò giáo dục của tổ chức này trong xã hội. Vào dịp lễ Saint Georges, bốn mạng hội Hướng Đạo Thế Giới, suốt trọn tuần, các hướng đạo sinh lớn nhỏ, không trừ một ai, phải

“thăng” bộ phục hướng đạo: từ nhà đến trường, cho đến các nơi công cộng. Tiêu biểu nhất là trường Providence, Thiên Hựu Học Đường. Trong lớp, vào dịp này, tôi mới biết thì ra thăng Tiến, thăng Dũng, thăng Anh, thăng Lễ... đều cùng chơi hướng đạo như mình cả! Ai mà ngờ được? Rồi mấy đứa kia khi nhìn tôi chắc lại cũng nghĩ như thế. Lớp sixieme tôi có 32 mống thì đến hơn một nửa là hướng đạo sinh thuộc nhiều đoàn khác nhau. Trong đám các thầy cô: có cha Lefas, tuyên úy hướng đạo dạy môn latin cũng mang khăn quàng, huy hiệu hướng đạo, các ông Niedrish, Tạ Quang Bửu với bà Chennevier, người dạy toán, kẻ dạy Pháp văn, sử địa, cũng thăng lên bộ đồng phục HD. Như thế, cứ vào tuần lễ Saint Georges là mấy thăng nhóc HDS lo sợ bị gọi lên bảng trả bài. Mấy ngoe đã “sắp sẵn!” để được lãnh điểm trên trung bình, khỏi bị chê là hướng đạo sinh cà chớn. Đây là chuyện ở trường.

Khi về đến nhà thì đã thấm mệt. Quanh năm, hai ông anh vốn cũng đã chơi hướng đạo nên biết rõ mọi hiểm hóc của cuộc chơi, nay quen dùng một vài điều khúc mắc của “luật rừng Akela” quần thăng nhỏ, không tha thứ.

-“Nè cậu hướng đạo sinh, đã học thuộc bài chưa đấy?”

Rồi cứ mỗi lần muốn sai khiến việc gì thì các “trưởng tại gia” này chỉ việc đưa ra mấy chữ B.A. (*bonne action*, việc thiện) hay V.P (*visage pale*, mặt tái) mà phán:

- “Nè nhỏ, hôm nay đã làm cái B.A. nào chưa? Đã mở gút thắt cái mùi xoa chưa đấy?” –“Dạ rồi!”

- “Thôi đi! coi chừng lại chườn cái mặt V.P. ra đấy! Nè đây, một B.A.: cưỡi xe đạp đi mua một xách nước đá mau đi em!”

“V.P.” Một lời mắng độc địa trong cuộc chơi hướng đạo, ám chỉ những thăng nói láo, trái với điều luật thứ nhất: Hướng đạo sinh trọng danh dự để người ta

tin cần. Cũng do hai chữ V.P. này mà xảy ra bao nhiêu là vụ ẩu đả trong các giờ chơi đá bóng, chơi bi, ngay cả trong các dịp đi trại. Tại trại, khi nhìn thấy cái khăn quàng ai chưa mở gút thắt là biết chú này chưa làm mỗi ngày một cái B.A. Tại nhà, cái gút thắt khăn mùi xoa luôn luôn trong túi thay thế khăn quàng cổ để liên tục nhắc nhở. Bộ phục hướng đạo là dụng cụ có hiệu năng mà các huynh trưởng, các cha mẹ, thầy cô đã dùng để dạy dỗ con em. B.A., V.P. là những câu thần chú đầy phù phép trong việc khuyến dụ trẻ nít. Đó là chuyện thời trước. Còn bây chừ thì sao? Bộ phục hướng đạo có còn được dùng làm phương sách giáo dục con em nữa chăng? Cứ nhìn vào tác phong đoàn hướng đạo Hoa Kỳ trong đám 1500 hướng đạo sinh tại trại Thăng Tiến VII thì rõ biết. Dưới mắt những nhà mô phạm còn muốn câu nệ hình thức. Tôi tin rằng nếu ghép thêm vào bộ phục mấy chữ B.A., V.P. thì đấy vẫn còn là những huấn cụ đầy hiệu năng trong ngành giáo dục đương đại. Tuy nhiên, đấy chỉ là những cung cách bên ngoài, trong khi định nghĩa của từ kép giáo dục là khắc phục con người từ bên trong để cải thiện. Liệu các trưởng Việt Nam thời nay có những phương sách tân tiến hơn trong ngành giáo dục con em chăng? Nghĩ cho cùng, phân biệt bộ phục và thường phục tức là mặc nhiên phân biệt hai môi trường sống: môi trường của cuộc chơi hướng đạo, và môi trường trong cuộc sinh hoạt thường ngày. Sự phân biệt này chừng như không đi đôi với phương pháp giáo dục toàn diện. Nếu bộ phục không tạo ra con người hướng đạo cũng như *"l'habit ne fait pas le moine"*, thì cứ việc để các em thoải mái ăn vận như ý muốn của chúng đi! May ra như thế liệu có thể phá được cái rào ngăn giữa cuộc chơi hướng đạo và cuộc sống thường nhật chăng? Trong dịp trại Thăng Tiến VII hình như các thiếu sinh hướng đạo đã trả lời cho câu hỏi đó.

Dịp trại này đã biểu lộ được nhiều đức tính đặc thù của giới trẻ Việt Nam thời hậu chiến. Đấy là bản tính lanh lẹ, bộc trực, đi đôi với khả năng hội nhập và hấp thụ nhanh chóng trong các lĩnh vực kỹ thuật và truyền thông do nhu cầu phải bắt kịp tiến bộ và chuyển hóa trong mọi ngành. Lắm lúc các vị lớn tuổi cũng nên nhận từ giới trẻ một vài nhắc nhở về các nguyên tắc ngay trong lĩnh vực chuyên nghiệp của mình. Ngược lại, khả năng hấp thụ nhanh

chóng của giới trẻ cần phải được sánh đôi với kinh nghiệm, một thành tố đòi hỏi vấn đề thời gian. Những nguyên lý các em học được trong sách vở, khi va chạm với thực tế thường nảy ra những biệt lệ chỉ có thể nhận thức được với một bề kinh nghiệm sống. Sự quân bình trong phán đoán về mọi sự kiện trong cuộc sinh hoạt thường ngày chỉ có thể đạt được với những kinh nghiệm được gặt hái qua thời gian. Trong một cuộc họp lớn, khi đề cập đến vấn đề liên hệ đến kỹ thuật tổ chức, một nữ trưởng trẻ tuổi đã lên bục "trả bài" rất thông suốt về sự đòi hỏi thiết lập ngân sách sinh hoạt cộng đồng: một yếu tố tối cần thiết trong mọi tổ chức. Bài phát biểu này nhắm đúng vào một trưởng niên có trách nhiệm lớn trong cộng đồng, ngoài đời lại là một chuyên gia cao cấp trong ngành sinh hoạt kinh tế, ngân hàng. Cố nhiên vị này đã quá quen thuộc về các vấn đề liên hệ đến ngân sách. Thoáng nhìn cái mỉm cười của vị trưởng niên đó, tôi thấy hình như trưởng đang nhép miệng cười thầm khế bảo: *"Fais ce que je dis! Ne fais pas ce que je fais!"* (hãy làm như ta nói, chớ làm như ta làm). Câu này thường do những người lớn tuổi, bị hố trong lối hành động cư xử của mình bèn thốt ra trước một phản ứng bộc trực của giới trẻ. Lắm lúc đấy chỉ là một lời đôi chối bằng quơ để chạy tội. Nhưng từ miệng những nhà mô phạm, câu này bao gồm ý nghĩa của một bài học về kinh nghiệm sống trước bao trường hợp khúc mắc cần phải được giải quyết với uyển chuyển.

Từ bài học thuộc lòng trên ghế trường đến giai đoạn thực hành trên các nẻo đường cuộc sống, giới trẻ phải trải qua nhiều giai đoạn ăn thua chìm nổi, trials and errors, nên cần có đủ khiêm tốn, kiên trì, để khám phá và chấp nhận những luật chơi với những biệt lệ của nó. Đấy vốn là nguyên lý sinh hoạt trong cuộc chơi hướng đạo.

Bửu Sao